

**Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva
v Slovenskej republike**

RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši

Odpočet plnenia programov a projektov ÚVZ v SR k 31.12.2021

Odpočet plnenia programov a projektov k 31.12.2021

OBLASŤ HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny životného prostredia

1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou.

Odpočet plnenia úlohy – úloha sa plnila v súlade s usmernením k tomuto projektu. Na kolaudačných konaniach bola požadovaná dokumentácia k výrobkom a boli vyplnené tabuľky. Tabuľka a zozbieraná dokumentácia k projektu bola zaslaná na pp.nrc@uvzs.sk.

Odpočet plnenia programov a projektov k 31.12.2021

OBLASŤ PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Preventívneho pracovného lekárstva

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2021 boli k 31.12.2021 v okrese Veľký Krtíš evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 55 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 39 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk, v 3. kategórii s rizikovým faktorom hluk, fyzická záťaž a pevný aerosol (vysokopečná troska) pre 4 zamestnancov / 0 žien a vo 4. kategórii pre 12 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikového faktoru hluk. Pracovné činnosti v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, zaradené do 4. kategórie, boli určené na časovo vymedzené obdobie jedného roka.
2. IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 103 zamestnancov, z toho 14 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 33 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväčšujúci pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 59 zamestnancov / 13 žien s expozíciou rizikového faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). Rizikové práce sú vyhlásené aj pre 9 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3 a tiež pre 2 zamestnancov / 0 žien na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom hluk, kategória 3.
4. FORVIN s.r.o., Cesta slobody č. 1658, Vinica, 991 28 Vinica, IČO: 35 860 472: spoločnosť sa zaoberá výrobou a montážou plastových okien a dverí. Rizikové práce

- boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný pracovník vo výrobe“) v kategórii 3.
5. DOS SLOVAKIA s.r.o., Veľké Straciny č. 107, 990 01, IČO: 36 040 649: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 17 zamestnancov / 0 žien, s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „strojník, pomocník“) a pre 1 zamestnanca / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie (pracovná pozícia „piliar s jednomužnou motorovou pílou“).
  6. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Bystrica, Partizánska cesta č. 69, 974 98 Banská Bystrica - Správa povodia Horného Ipľa, Filákovská cesta č. 45, 984 80 Lučenec, IČO: 36 022 047: podnik sa zaoberá správou povodia Horného Ipľa. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené v prevádzke spoločnosti Koláre č. 116, 991 09 Veľká Čalomija a úsek vodohospodárskej prevádzky VHP-VS Nenince, pre 17 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie, hluk (pracovná pozícia „vodohospodársky robotník“).
  7. MOVINO, spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824: spoločnosť sa zaoberá výrobou a predajom vína. Rizikové práce boli vyhlásené pre 2 pracovníkov / 2 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „robotník vo fľašovni“) v kategórii 3.
  8. JUKASEK s.r.o., B.Nemcovej č. 958/53, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 51 185 831: spoločnosť sa zaoberá poskytovaním služieb v poľnohospodárstve. Rizikové práce boli v kategórii 3 boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 4 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný zamestnanec“). Rizikové pracovné činnosti sú vykonávané na pracovisku fľašovne spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš.
  9. Drevotrada VK s.r.o., Malé Straciny č. 72, 990 01 Malé Straciny, IČO: 36 625 566: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce boli vyhlásené v kategórii 3 pre 10 zamestnancov / žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pilčík“ a „pomocný pracovník“).
  10. Weldline s.r.o., A.H.Škultétyho č. 1218, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 50 320 203: spoločnosť sa zaoberá opracovávaním kovov. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 11 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „zvárač kovov“ a „strojný zámočník“).

V roku 2021 vydal RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši 1 rozhodnutie o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác (rizikový faktor: celkový pevný aerosol – amoniak) pre spoločnosť ČOV a.s. Slovenská Ľupča č. 566, 976 13 Slovenská Ľupča, IČO: 36 644 340, prevádzka Kompostáreň Čebovce. Dôvodom vydania rozhodnutia bol predaj prevádzky inému majiteľovi.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2021, bol **237 pracovníkov, z toho 23 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 225 pracovníkov, z toho 22 žien a vo 4. kategórii to bolo 12 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce). Oproti roku 2020 je to nárast o 21 pracovníkov a to z dôvodu vyhlásenia rizikových prác pre spoločnosti Drevotrada VK s.r.o. Malé Straciny (10 zamestnancov) a Weldline s.r.o. Veľký Krtíš (11 zamestnancov).

Tabuľka č. 1

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	20	2	0	0	20	2
C	Priemyselná výroba	138	14	0	0	138	14
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	43	2	12	1	55	3
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	17	0	0	0	17	0
S	Ostatné činnosti	7	4	0	0	7	4
SPOLU:		225	22	12	1	237	23

Tabuľka č. 2

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)

Rizikový faktor (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Fyzická záťaž	13	1	0	0	13	1
Hluk	154	8	12	1	166	9
Chemické látky a zmesi	37	0	0	0	37	0
Vibrácie	51	0	0	0	51	0
Záťaž teplom a chladom	59	13	0	0	59	13

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	2	0	0	2	2
02	Lesníctvo a ťažba dreva	18	0	0	0	18	0
16	Spracovanie dreva a výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	10	0	0	0	10	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	7	0	0	0	7	0
24	Výroba a spracovanie kovov	11	0	0	0	11	0
28	Výroba strojov a zariadení i.n.	103	14	0	0	103	14
32	Iná výroba	7	0	0	0	7	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	43	2	12	1	55	3
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	17	0	0	0	17	0
96	Ostatné osobné služby	7	4	0	0	7	4
SPOLU:		225	22	12	1	237	23

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok. Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s PZS. Jedná sa o zmluvy so spoločnosťami ProCare a.s. Bratislava, PZS Lučenec s.r.o. Lučenec, MD Clinic a.s. Bratislava, PZS s.r.o. Banská Bystrica a PZS ANIMA s.r.o. Zvolen.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, ktorých je však každým rokom menej, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. V roku 2021 vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš konzultácie na základe oznámenia v poľnohospodárskej prevádzke PD Suché Brezovo – Veľký Lom, ktorý v roku 2020 požiadal ÚKSUP v Bratislave o registráciu ako prevádzkovateľ ekologickej poľnohospodárskej výroby (EKPV). V rámci dodržiavania týchto postupov je používanie prípravkov na ochranu rastlín povolené len vo výnimočných prípadoch, ak ich použitie je nevyhnutné na boj proti škodlivým organizmom alebo konkrétnej chorobe, pre ktorú nie sú dostupné iné biologické, fyzikálne alebo pestovateľské alternatívy, pričom prípravky musia byť schválené pre použitie v EKPV.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo boli v roku 2021 poskytnuté 3 konzultácie). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2021 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou. Výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach, teda aj v uvedenej ambulancii, vykonáva odd. HŽP.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci v platnom znení, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2021 celkom 29 takýchto žiadostí. Jednalo sa o:

- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy hospodárskej budovy v Modrom Kameni – časť Prše. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Veľký Lom. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.

- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Kováčovce. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Opava. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z kostola v obci Zombor. Žiadosť podala spoločnosť MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Čeláre. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Sklabiná. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy v obci Malý Krtíš. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD a garáže s letnou kuchyňou v obci Čelovce Lazy. Žiadosť podala spoločnosť NIKIN s.r.o. Bajč.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Želovce. Žiadosť podala spoločnosť MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Vinica. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Sečianky. Žiadosť podala Jesika Pačajová – MARTBEST Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z dvoch RD v obci Obeckov. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo skladu obilia v obci Veľká Ves nad Ipľom. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo skladu a dielne v meste Modrý Kameň. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Vinica. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Kleňany. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Ipeľské Predmostie. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy v obci Dolná Strehová. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Nenince. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo záhrady v obci Vinica. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD a hospodárskej budovy v obci Balog nad Ipľom. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z haly na chov nosníc v obci Horné Plachtince. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Želovce. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z kaplniek kalvárie v meste Modrý Kameň. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.

- demontáž azbestovej stupačky v bytovom dome v obci Z8vada. Žiadosť podal Štefan Tóth Nenince.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z troch RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie AZC materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2021 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 4 takéto konzultácie.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2021 boli k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonané 3 konzultácie, z toho 1 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonáva v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venujú poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). V roku 2021 však z dôvodu pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 nebola vykonaná žiadna výjazdová aktivita, zameraná na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení u zamestnávateľov (pracovníčky vykonávali pracovné činnosti spojené s trasovaním COVID pozitívnych pacientov + ostatné pomocné práce podľa pokynov oddelenia

epidemiológii). Aj väčšina aktivít v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní bola realizovaná iba on-line, prostredníctvom www stránky úradu, e-mailovej komunikácie atď.

V roku 2021 sme vykonali tiež 1 kontrolu v spoločnosti FYSAM Auto Decorative Slovakia s.r.o., Osloboditeľov č. 1116/45, 990 01 Veľký Krtíš, ktorá je od roku 2020 zapojená do programu „Bezpečný podnik“. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

V roku 2021 bol RÚVZ Veľký Krtíš zapojený aj do výkonu spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva v Banskobystrickom kraji. Spoločné previerky boli na návrh Inšpektorátu práce Banská Bystrica vykonané v spoločnosti MOVINO spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824. Predmetom činnosti spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. je pestovanie, zber, spracovanie a výroba vína. Kontrola bola zo strany RÚVZ Veľký Krtíš zameraná na plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia pri práci a bola vykonaná na pracovisku fľašovňa. Jedná sa o pracovisko s vyhlásenými rizikovými prácami (kat. 3 – rizikový faktor hluk) Ostatné pracoviská totiž spadajú pod kontrolnú činnosť oddelenia Hygieny výživy.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené nasledovné nedostatky:

- zamestnávateľ nezabezpečil posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu podľa §30e zákona č. 355/2007 Z.z. a to 1x za dva roky u zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce.
- zamestnávateľ nezabezpečil posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú rizikové práce (3.kategória – rizikový faktor hluk) najmenej 1x za rok. Zároveň nezabezpečil v spolupráci s PZS vypracovanie písomného posudku o riziku.

Vzhľadom k pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácii v súvislosti s pandémiou COVID-19 bolo splnenie uvedených povinností zo strany zamestnávateľa a PZS ťažko realizovateľné, preto bol spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš určený termín na predloženie požadovaných dokumentov do 31.12.2021. Chýbajúce materiály boli zo strany zamestnávateľa doložené na RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši v určenom termíne.

Odd. PPL v rámci Európskeho týždňa pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci pripravilo v priestoroch RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši informačný panel na tému „Prevencia poškodení podporno-pohybovej sústavy, súvisiacich s prácou“ v rámci kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020 - 2022“.

Odpočet plnenia programov a projektov k 31.12.2021

OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny výživy

3.1. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Monitoring príjmu soli bol zameraný na zariadenia spoločného stravovania uzavretého a otvoreného typu, kde sme v I. etape pod koordináciou krajských odborníkov v HV a zaslanej metodiky na postup pri tejto hlavnej úlohe odobrali 1 vzorku obedového menu z uzavretého systému stravovania (domov dôchodcov a domov sociálnych služieb) a 1 vzorku obedového menu z prevádzky verejného stravovania (reštaurácia). Vzorky hotových pokrmov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli. Obsah soli v pokrmoch bol vyhodnotený podľa výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Zistené hodnoty vo dvoch vyšetrovaných vzorkách hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu a určený limit 13 000 mg/kg soli v hotovom pokrme nebol prekročený. O laboratórnych výsledkoch množstva pridanej jedlej soli vo vzorkách obedového menu sme informovali prevádzkovateľov ZSS.

3.2 . Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) a finálnych výrobkov PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, degradačné, reakčné produkty a nečistoty) a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

Odpočet plnenia programov a projektov k 31.12.2021

OBLASŤ HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2021 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d).

Odpočet plnenie úlohy:

a) Podpora zdravého startu do života

V kalendárnom roku 2021 neboli organizované aktivity tohto typu z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V priebehu kalendárneho roka 2021 v školských bufetoch neboli vykonané kontroly zamerané na predávaný sortiment. V školských jedálňach boli vykonané kontroly dodacích listov používaného sortimentu potravín s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí zabezpečujú a vykonávajú pracovníčky Oddelenia podpory zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v 22 zariadeniach školského stravovania odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavali na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Štátny zdravotný dozor a Úradná kontrola potravín boli vykonané v stravovacích zariadeniach určených pre deti a mládež a na zotavovacom podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy, pestosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Počet kontrol ŠZD v zariadeniach školského stravovania v roku 2021 bol 22. ÚKP bola vykonaná v 3 zariadeniach školského stravovania spojená s odberom stravy na mikrobiologický rozbor, spolu 10 vzoriek. Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

c) Poskytovat' nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2021 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovanej Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

Oddelením hygieny výživy boli realizovali školiace akcie v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci úloh vyplývajúcich z PaP ÚVZ SR v kalendárnom roku 2021 úlohy na podporu pohybových aktivít neboli realizované. V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných školách vykonávame aj monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Úloha č. 4.2. - Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl

2. etapa - júl až november

Odpočet plnenia úlohy:

Štátny zdravotný dozor na pieskoviskách, umiestnených v areáloch predškolských zariadení v okrese Veľký Krtíš v sledovanom období vykonávali odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone ŠZD v týchto zariadeniach a pri plánovanom odbere vzoriek piesku z vytypovaných pieskovísk. Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c), v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláske MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle § 2 ods. 1 a 2 vyhlášky MZ SR prevádzkovatelia pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy. Počet vykonaných kontrol pieskovísk v areáli materských škôl bol v počte 18. ŠZD na pieskoviskách detských ihrísk nebol vykonaný.

Odber vzoriek piesku na mikrobiologické a parazitárne znečistenie v roku 2021 bol vykonaný v počte 10 vzoriek. 2 vzorky odobraté z pieskovísk MŠ nevyhovovali mikrobiologickým požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Na tieto pieskoviská boli vydané rozhodnutia - zákaz prevádzkovania pieskovísk až do predloženia vyhovujúcich výsledkov mikrobiologického vyšetrenia. Zriaďovatelia MŠ následne zabezpečili výmenu piesku v predmetných pieskoviskách a predložili vyhovujúce výsledky laboratórneho rozboru vzoriek z pieskovísk. Na základe predložených vyhovujúcich výsledkov boli zrušené zákazy prevádzkovania pieskovísk.

Úloha č. 4.3. - Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MŠ SR č. 330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 - 2022.

Rok 2021 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november).

Odpočet plnenia úlohy:

V kalendárnom roku 2021 boli z 3 školských jedální pri základných školách (2 mestské a 1 vidiecka ZŠ) vyžiadané jedálne lístky za mesiace október a november 2021 za účelom realizácie projektu. Hodnotenie jedálnych lístkov bude realizované v kalendárnom roku 2022. Závery z hodnotenia jedálnych lístkov budú zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne do 31.3.2022.

Úloha č. 4.4. - Úrazy u detí v Slovenskej republike:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spoluprácu medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR.

Etapy riešenia:

Rok 2019 a každé nasledujúce tri roky. Komunikácia RÚVZ s príslušnými pracovníkmi, príbežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

Odpočet plnenia úlohy:

Vedúca oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nadviazala kontakt s poverenou zodpovednou pracovníčkou Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, Veľký Krtíš pri koordinácii získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí v SR. Zodpovedná pracovníčka VŠNsP komunikuje a spolupracuje s príslušnými pracovníkmi oddelení. Dotazníky boli priebežne vyplňané rodičmi, ktorých deti utrpeli úrazy a boli hospitalizované vo VŠNsP vo Veľkom Krtíši..

Po vyplnení dotazníkov poverená pracovníčka VŠNsP odovzdala zodpovednej pracovníčke oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vyplnené dotazníky. Údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry v programe Excel. V kalendárnom roku 2021 bolo vyplnených 28 dotazníkov. Databáza údajov bola zaslaná NCZI na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

Odpočet plnenia programov a projektov k 31.12.2021

OBLASŤ EPIDEMIOLOGIE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

Realizačný výstup:

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

V zmysle Usmernenia ÚVZ bola v kalendárnom mesiaci september 2021 odbornými pracovníkmi Oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vykonaná fyzická kontrola očkovania v 7 ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v územnom obvode RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši.

Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín, typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti, ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené závažnejšie nedostatky. Nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla 98,3%. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja. Rovnako bola zabezpečená distribúcia informačných materiálov o očkovaní do všetkých zdravotníckych zariadení v okrese Veľký Krtíš. V spádovom území RÚVZ Veľký Krtíš boli zaznamenané 3 ochorenia na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie, a to 1x pertussis u muža u ktorého nebolo možné zistiť očkovanie pre stratu zdravotnej dokumentácie a 2 prípady vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb.

Okrem toho sme evidovali 40 prípadov ochorení preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 29 prípadov ochorení na varicellu a 11 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol zaočkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých predmetných ohniskách nákazy boli zabezpečené v plnom rozsahu.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania v rámci pohovoru ohľadne poučenia o očkovaní, o jeho dôležitosti, benefitoch a možných zdravotných následkoch nezaočkovania dieťaťa.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
  2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
  3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemu vypracovaných akčných plánov.

Realizačný výstup:

V roku 2021 bolo spracovaných 6 332 prípadov prenosných chorôb v ktorých boli zabezpečené príslušné protiepidemické opatrenia, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám. Enormný vzostup počtu hlásených a spracovaných prípadov bol zapríčinený pandémiou akútneho respiračného syndrómu COVID-19, ktoré tvorilo 97,9 % všetkých hlásených prípadov prenosných chorôb. Osobitná pozornosť bola v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. V pôsobnosti RÚVZ sa nachádza Azylové zariadenie MV SR - Pobytový tábor v Opatovskej Novej Vsi. Južná časť okresu Veľký Krtíš hraničí s Maďarskom.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike infekčných ochorení je zabezpečovaná prostredníctvom EPIS (vstupný portál určený pre verejnosť), webovou stránkou RÚVZ a informovaním prostredníctvom telefonickej linky.

Zabezpečenie hlásenia prenosných ochorení, ARO, chrípky a CHPO je riešené opakovanými upozoreniami adresovanými pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomne, v prípade hromadných alebo závažných ochorení telefonicky. Na mesačnej báze sú všeobecní lekári pre deti, dorast a dospelých zo strany RÚVZ informovaní o epidemiologickej situácii v okrese Veľký Krtíš.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ. Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia

obyvateľov, nájst' vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republiky – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

Realizačný výstup:

Informačný systém prenosných ochorení je denne využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na zabezpečenie analýz a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení. V hodnotenom období bolo spracovaných a do systému vložených:

- 6 332 prípadov prenosných ochorení,
- 70 nozokomiálnych nákaz,
- 186 epidémií,
- 5 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania) – 4 okresné epidémie SARS- CoV-2 a 1 závažné sporadické ochorenie – akútna chabá obrna.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAİM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových

opatrení. Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republiky ak nemo vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorien, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

Realizačný výstup:

- Na základe pravidelného harmonogramu je vykonávaný mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2021 odobratých 60 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie sterilného materiálu a nemocničného prostredia.

- V roku 2021 bolo zaznamenaných a analyzovaných 70 prípadov nozokomiálnych nákaz z Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Veľký Krtíš n.o. Jednalo sa o nasledovné nákazy: Enterokolitída zapríčinená *Clostridium difficile*- 14x, Septikémia vyvolaná *Staphylococcus aureus*- 1x, Pneumónia vyvolaná *Staphylococcus*- 14x, Infekcia po výkone nezatriedená inde- 3x, Infekcia a zápalová reakcia zavedením protetickej pomôcky do močových orgánov-1x, COVID-19 potvrdený PCR-19x, COVID-19 potvrdený antigénovým testom- 18x.

Pre porovnanie trendu výskytu NN za rok 2020 – bolo hlásených 65 nozokomiálnych nákaz, v roku 2019 hlásených 8 NN.

- Realizácia Projektu Hygiena rúk – projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v tomto roku vzhľadom na epidemiologickú situáciu s COVID-19 nebol realizovaný.

- Odber sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach bol zabezpečený.

- Realizovaná surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – sledovanie dodržiavania bariérovej ošetrovateľskej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie. Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa

prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Realizačný výstup:

Na území okresu bola epidemiologická situácia podrobne monitorovaná pre pokračujúcu pandémiu akútneho respiračného syndrómu COVID-19, spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 z čeľade coronaviridae.

V okrese Veľký Krtíš sa zachytilo 6 150 pozitívnych prípadov ochorenia COVID-19 a to detekciou nukleovej kyseliny alebo antigénov vírusu SARS-CoV-2 v klinickej vzorke. Oddelenie epidemiológie vykonávalo depistáž v ohniskách nákazy, vrátane aktívneho vyhľadávania vnímavých osôb, ktoré boli v úzkom kontakte s pozitívnymi prípadmi. Spracovalo sa za sledované obdobie vyše 24 600 úzkych kontaktov s pozitívnymi prípadmi ochorenia COVID-19. V okrese Veľký Krtíš bolo detekovaných a následne karanténizovaných 30 veľkých ohnísk (zariadenia sociálnych služieb, nemocnica, firmy, školské kolektívy) kde boli nariadené prísne protiepidemické opatrenia.

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., a Infekčným oddelením Nemocnice s poliklinikou Lučenec a výrobnými závodmi v okrese.

- Týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO hlásené do EPIS,
- V rámci systému rýchleho varovania bolo vykonaných 5 hlásení mimoriadneho významu.
- COVID-19 - epidemiologické vyšetrenie začaté na základe preposlaného hlásenia zo Systému včasného varovania a reakcie (Early Warning and Response System – EWRS) v SR,
- Počas roka 2021 bol zaznamenaný epidemický výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na salmonelovú enteritídu 3-krát (rodinný výskyt), do doby dosiahnutia kapacitného limitu vzhľadom na masívne pribúdanie rodinných epidémií a epidémií na pracoviskách na ochorenie COVID-19 bolo zaznamenaných 179 epidémií, 4 prípady záchyty Staphylococcus aureus na Oddelení dlhodobo chorých (2 spolupacienti a 1 zdravotnícky pracovník), 1x rotavírusová epidémia 4 detí v rámci jednej rodiny, epidémia Clostrídiovej infekcie (3 chorí), scabies u 3 dospelých a 2 detí v rámci jednej rodiny.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačný výstup:

V rámci určeného harmonogramu odberov bolo odobratých 12 vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves. Na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky odbery s negatívnym výsledkom. Výsledky odpadových vôd potvrdzujú, že cirkulácia divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov sa v populácii nášho regiónu nevyskytujú.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre

starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Realizačný výstup:

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS. V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ obyvatelia boli informovaní danou problematikou s využitím informačného panelu v priestoroch RÚVZ i na webovej stránke úradu.

6.8. Poradne očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

Realizačný výstup:

Na RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši je zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre laickú verejnosť. Priebežne sú aktualizované informácie o benefitoch očkovania, s dôrazom na aktuálne prebiehajúcu pandémiu ochorenia COVID-19. Verejnosť je informovaná aj formou poskytovania materiálov o očkovaní, ktoré sú distribuované do pediatrických ambulancií a Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Veľký Krtíš n.o. s aktuálnym očkovacím kalendárom.

S rodičmi detí, ktorí z nejakého dôvodu odmietajú povinné očkovanie je realizované sedenie v rámci Poradne očkovania na ktorom sú poučení o dôležitosti očkovania a zdravotných následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa. V roku 2021 sme obdržali 18 podaní odmietnutia povinného očkovania.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť: Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky - problematika povinného očkovania, - zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“ - kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby - význam individuálnej a kolektívnej imunity, Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republiky a k nemu vypracovaných akčných plánov.

Realizačný výstup:

Vzhľadom na personálne poddimenzovanie oddelenia epidemiológie a vzhľadom k pokračujúcej pandémie COVID-19, sa RÚVZ v roku 2021 nezapojil do projektu "Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania". V spolupráci s Poradňou zdravia sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2022.

OBLASŤ PODPORA ZDRAVIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Poradňa zdravia

9.1. ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

V tomto roku v súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou (výskyt ochorenia COVID-19) spôsobeného novým koronavírusom (SARS-CoV-2) predmetný zber údajov a ich hodnotenie nebolo vykonávané, v dôsledku sústredenia pracovných síl na výpomoc pri epidemiologickom vyšetrení pozitívnych prípadov ochorenia.

9.2. PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012). Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

Do posledného prieskumu HLS19 sme sa zapojili v roku 2020. Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory,

ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Od roku 2019 sa Úrad verejného zdravotníctva SR stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotného uvedomenia vo svete. Prieskum prebiehal do roku 2021. Vypočítanú veľkosť výskumnej vzorky sme dostali podľa spádovej oblasti na základe prísne nastavených kritérií pre všetky zapojené krajiny (nahraté na kľúči) 57 respondentov. Údaje z vyplnených dotazníkov sa vkladali do databázy v programe MS Excel a bol zaslaný späť na ÚVZ SR.

Nadalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V roku 2021 Poradňa zdravia nevykonávala výjazdové aktivity, zamerané na vyšetovanie a sledovanie hodnôt parametrov týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení, a to z dôvodu personálneho poddimenzovania oddelenia a limitáciou platnými protiepidemickými opatreniami v súvislosti s ochorením COVID-19.

9.4. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme nadalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt. Úlohy sú plnené v súčinnosti s inými oddeleniami RÚVZ.

V nadväznosti na preventívne programy sa nadalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. V zmysle obmedzeného počtu vyšetrení vykonaných v poradni zdravia a zrušených výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach / v r.2021 pre ochorenie COVID-19 / nebolo možné poskytovanie odborného poradenstva zameraného na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity /4.3./sme uverejnili článok webovej stránke RÚVZ a vytvorili informačný panel k uvedenej problematike.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia – sa Svetová zdravotnícka organizácia zamerala na tému „Budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých“. Z toho dôvodu na súčasnú situáciu s Covid – 19 a obmedzené možnosti kontaktu sa zamerali aktivity na dve výrazne zasiahnuté skupiny populácie, a to deti a seniorov. Oslovili sme základné školy o zapojenie sa do výtvornej súťaže s názvom „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom bolo zdôrazniť dôležitosť zamýšľania sa nad otázkou zdravia už detskom veku. Zapojili sa dve ZŠ v okrese, Základná škola s materskou školou Modrý Kameň a Špeciálna základná škola Za parkom Veľký Krtíš. Uvedenú aktivitu sme uverejnili aj na našej webovej stránke RÚVZ.

Pre seniorov v Domovoch sociálnych služieb a pre klientov denných stacionárov v našom regióne sme zaslali odporúčania a materiály zamerané na udržanie zdravia seniorov. S prihliadnutím na ich záujmy ohľadne zdravého životného štýlu, a na možnosť ako sa udržať vo forme v domácom prostredí aj v pokročilom veku.

So základnou školou zapojenou do projektu „Viem, čo zjem“ po telefonickom dohovore pre epidemiologickú situáciu (COVID-19) bolo dohodnutá alternatíva odprezentovania prednášky vo vlastnej réžii. Bola použitá digitalizovaná verzia lekcie Hygiena potravín, ktorú sme realizovali aj po iné roky so všetkými zapojenými ročníkmi interaktívnou formou. RÚVZ vyzbieral záznamy zo školenia a dotazníky Prípad /70 /. Dotazník KONTROLA riešila základná škola nezapojená do projektu / J.A. Komenského Veľký Krtíš / : 3A., 4A., 6A ., /85/žiacov.

Cieľom projektu bolo motivovať žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do kampane sa zapájame ako po minulé roky, a keďže býva vyhlasovaná každé dva roky, zapojili sme sa do nej opäť v roku 2021. Uvedená kampaň bola poskytnutím materiálov rozširovaná na dostupných platformách v našom regióne, a to na Mestskej Krytej Plavárni Veľký Krtíš a Fitness centre, Telocvični na Viničkách vo Veľkom Krtíši, Gymnázium vo Veľkom Krtíši, SOŠ Veľký Krtíš, Všeobecnej nemocnici s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., v lekární VŠNsP Veľký Krtíš , na Mestskom úrade vo Veľkom Krtíši, v týždenníku Pokrok, a Hontiansko - novohradská knižnica A.H. Škultétyho, Veľký Krtíš, zamestnanci RÚVZ Veľký Krtíš /20/.

9.5. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Aktívne spolupracujeme s príspevkovou organizáciou Ministerstva zdravotníctva Zdravé regióny. V nadväznosti na Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 sme vyjadrili súhlasné stanovisko k realizácii zdravotno-výchovných aktivít k spolupráci Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu s neziskovou organizáciou Zdravé komunity a Komunitným centrom menšín Veľký Krtíš.

V roku 2021 pre epidemiologickú situáciu (COVID-19) sme neorganizovali aktivity v spolupráci s organizáciou.

9.6. STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA SR

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunit a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Čo sa týka materiálno-technického vybavenia pre poradenskú činnosť, v roku 2021 sme zakúpili prístroj Afinion TM2 /náhrada za prístroj Reflotron /. Prístroj Accutrend Plus a SD LIPIDOCARE – lipidový merací prístroj, požívame hlavne pri výjazdových akciách.

K dispozícii máme aj nový program TZS na evidenciu a štatistické hodnotenie vyšetrení. Služby PCPOZ smerom k verejnosti vzhľadom na pretrvávajúcu nepriaznivú epidemiologickú situáciu (COVID-19) prebiehajú podľa individuálnych možností OPZ i on line formou, virtuálne.

V poradni zdravia bolo ambulantnou formou v roku 2021 vyšetrených 12 klientov pre zlú epidemiologickú situáciu a bola pozastavená aj činnosť nadstavbových poradní a výjazdových aktivít. Vedúca oddelenia vykonáva prácu na oddelení na 0,5 úväzok a na 0,5 úväzok je vedúcou oddelenia Epidemiológie. V roku 2021 vykonávala výhradne epidemiologickú prácu vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii. Pracovníčka OPZaVkZ v rámci pozastavených aktivít OPZ vypomáhala na epidemiologickom oddelení.